

UNIVERSITATEA "LUCIAN BLAGA" DIN SIBIU
FACULTATEA DE DREPT "SIMION BĂRNUȚIU"
CATEDRA DE DREPT PRIVAT

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

DOBÂNDĂ REMUNERATORIE ȘI DOBÂNDĂ PENALIZATOARE ÎN CONTRACTUL DE ÎMPRUMUT DE BANI

Conducător științific
Prof. univ. dr. Alexandru BACACI

Doctorand
Radu-Ciprian CRIȘAN

SIBIU
2014

Cuprins

INTRODUCERE	4
CAPITOLUL I	
LOCUL CONTRACTULUI DE ÎMPRUMUT ÎN ANSAMBLUL CONTRACTELOR CIVILE	7
Secțiunea 1	
CONTRACTUL CIVIL, IZVOR DE OBLIGAȚII	7
1.1. Considerații generale privitoare la contractul civil și la libertatea contractuală ...	7
1.2. Clasificarea contractelor civile	12
Secțiunea 2	
CONTRACTUL DE ÎMPRUMUT ȘI CELE DOUĂ VARIETĂȚI ALE SALE	14
2.1. Considerații introductive privind unitatea contractului de împrumut	14
2.2. Împrumutul de folosință sau comodat	19
2.2.1. Definiție. Sediul materiei	19
2.2.2. Caracterele juridice ale contractului de comodat	21
2.2.3. Condițiile de validitate specifice contractului de comodat	26
2.2.4. Comparație cu alte contracte sau situații juridice	36
2.2.5. Scurt istoric al contractului de comodat	40
2.2.6. Efectele contractului de comodat	43
2.2.7. Încetarea contractului de împrumut de folosință	59
2.3. Împrumutul de consumație	62
2.3.1. Definiție. Sediul materiei	62
2.3.2. Istoria și evoluția contractului de împrumut de consumație	67
2.3.3. Caracterele juridice ale contractului de împrumut de consumație	70
2.3.4. Condițiile de validitate specifice contractului de împrumut de consumație	83
2.3.5. Efectele contractului de împrumut de consumație	96
2.3.6. Încetarea contractului de împrumut de consumație	102
2.3.7. Asemănări și deosebiri între împrumutul de consumație și depozitul neregulat	104

2.3.7.1. Despre contractul de depozit în general și diferitele specii ale depozitului	105
2.3.7.2. Contractul de depozit neregulat. Comparație între împrumutul de consumație și depozitul neregulat	110
2.3.8. Aplicabilitatea teoriei impreviziunii în materia contractului de împrumut de consumație	116
2.3.8.1. Considerații generale privind impreviziunea contractuală ...	117
2.3.8.2. Aplicabilitatea teoriei impreviziunii în materia contractului de împrumut de consumație	132
A. Împrumutul de consumație și principiul nominalismului monetar	133
B. Aparenta contradicție între principiul nominalismului monetar și aplicarea teoriei impreviziunii în materia împrumutului de bani. Soluții	138

CAPITOLUL II

REGIMUL JURIDIC AL DOBÂNZII ÎN CONTRACTUL DE ÎMPRUMUT DE CONSUMAȚIE

145

Secțiunea 1

TEORIA GENERALĂ A DOBÂNZILOR

145

1.1. Noțiune. Interferențe ale dobânzii cu domeniul juridic	145
1.2. Diversitatea dobânzilor. Clasificare	147
1.3. Rolul economic și funcțiile juridice ale dobânzii	162
1.4. Sediul materiei	166
1.5. Scurt istoric al dobânzilor	168

Secțiunea 2

DOBÂNDĂ REMUNERATORIE ÎN CONTRACTUL DE ÎMPRUMUT DE BANI ..

178

2.1. Dobânda remuneratorie convențională din perspectiva Codului civil și a Ordonanței Guvernului nr. 13/2011. Nașterea și întinderea creanței de dobândă	178
2.1.1. Dreptul comun	179
2.1.2. Dobânda remuneratorie convențională în raporturile juridice care decurg din exploatarea unei întreprinderi cu scop lucrativ	197

2.1.3. Curgerea și încetarea cursului dobânzii remuneratorii. Prescripția dreptului material la acțiune pentru plata dobânzii	200
2.1.4. Perceperea anticipată a dobânzilor și anatocismul	209
2.2. Dobânda remuneratorie legală	215

Secțiunea 3

DOBÂNDA PENALIZATOARE ÎN CONTRACTUL DE ÎMPRUMUT DE BANI ...	221
3.1. Daunele-interese moratorii, formă a răspunderii civile contractuale	222
3.2. Dobânda penalizatoare convențională și legală în contractul de împrumut de bani	229
3.2.1. Dreptul comun	230
3.2.2. Dobânda penalizatoare convențională și legală în raporturile juridice derivate din exploatarea întreprinderilor cu scop lucrativ	240
3.2.2.1. Reglementarea anterioară intrării în vigoare a noului Cod civil.....	241
3.2.2.2. Reglementarea actuală	244
CONCLUZII	247
BIBLIOGRAFIE	251

CUVINTE CHEIE : împrumut de folosință, împrumut de consumație, nominalism monetar, depreciere monetară, funcții economice și funcții juridice ale dobânzii, dobândă remuneratorie, dobândă penalizatoare, daune-interese moratorii, rata dobânzii, dobândă legală, camătă, anatocism, Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Abordarea acestei teme pentru studiul doctoral ne-a fost sugerată de dificultățile întâmpinate în practică, în ocaziile în care ne-am confruntat cu cele două ipostaze în care dobânda poate apărea în raporturile juridice civile, respectiv cea remuneratorie și cea moratorie sau penalizatoare.

Se spune că dobânda aparține timpului juridic și că ea exprimă valoarea bănească a acestuia. Am pornit în demersul de cercetare științifică motivați de premisa că, prin raportare la importanța economică și socială a contractului de împrumut de bani, o asemenea analiză a dobânzii remuneratorii și a celei penalizatoare își justifică existența, atât din punct de vedere teoretic cât și practic; la această decizie a contribuit și faptul că în literatura juridică română recentă am identificat o singură lucrare cu caracter monografic – ce vizează, însă, doar regimul juridic al dobânzii penalizatoare pentru obligații bănești în general, și care a fost publicată anterior intrării în vigoare a noului Cod civil¹.

Studierea, din perspectiva practicianului, și într-o perioadă relativ îndelungată – aproape 11 ani – a modului în care se manifestă aceste ipostaze ale dobânzii în asociere cu împrumuturile bănești, precum și abordarea critică a succesiunii în timp a dispozițiilor normative ce conturează regimul juridic al dobânzilor, sunt împrejurări ce ne-au permis, credem noi, să cunoaștem și să expunem în mod monografic esența, mecanismele de funcționare și finalitățile acestei veritabile instituții de drept privat pe care o reprezintă dobânda, cu aplicațiile ei speciale în cadrul contractului de împrumut de bani. Pentru completarea imaginii am recurs și la o abordare din perspectivă istorică a

¹ Maria DUMITRU, *Regimul juridic al dobânzii moratorii*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.

evoluției acestei instituții, dar și la repetate incursiuni în dreptul comparat. De asemenea, am prezentat câteva studii de caz preluate direct din activitatea curentă a practicii avocațiale a autorului.

I. Înainte de a proceda la construirea unei teorii generale a dobânzilor în contractul de împrumut de bani, am considerat necesar ca, într-o primă parte a tezei, să fixăm locul împrumutului de consumație în inventarul contractelor civile numite. În acest scop, într-un prim capitol al lucrării de față am analizat comparativ împrumutul de folosință și împrumutul de consumație, ajungând la concluzia că ele sunt varietăți ale unui contract unitar, cărmuit de reguli preponderent comune; această concluzie este întărită și de reglementarea primită în noul Cod civil din 2011, care dispune în mod sugestiv că "împrumutul este de două feluri: împrumutul de folosință, numit și comodat, și împrumutul de consumație".

Cu acest prilej, cercetând în detaliu reglementarea dată de noul Cod civil împrumutului de folosință și celui de consumație (dar și felul cum sunt acestea reglementate în dreptul comparat), am fost în măsură să confirmăm – cu argumente de text, dar și istorice – că, în realitate, cele două nu sunt decât varietăți ale unui singur tip de contract, izvorât la origine din dorința de binefacere. Astfel, atât comodatul cât și *mutuum* au în comun, de regulă, caracterul de act dezinteresat, de serviciu prietenesc prestat fără intenția de a obține o contraprestație (acest caracter fiind mai pregnant în cazul comodatului, esențialmente gratuit, dar temperat în cazul împrumutului de folosință – în cazul căruia gratuitatea ține doar de natura, nu și de esența sa). Doar Codul civil german se delimitează de această viziune, și separă categoric împrumutul de bani, atât față de comodat, cât și față de împrumutul de consumație având ca obiect orice alte bunuri fungibile.

Dintre caracterele juridice analizate, am scos în evidență caracterul real și caracterul unilateral al împrumutului, datorită consecințelor importante pe care acestea le au în planul valabilei încheieri a contractului; în special, am comentat asupra semnificației juridice a remiterii materiale a bunului împrumutat, spre a concluziona – în mod convingător, credem noi – că remiterea bunului de la comodant, respectiv împrumutător, către comodatar, respectiv împrumutat, nu reprezintă niciodată o obligație contractuală propriu-zisă (deci, un efect al contractului), ci doar o condiție (anterioară sau simultană) necesară pentru valabilă încheiere a contractului. Importanța unei corecte calificări nu poate fi neglijată, fie și numai dacă avem în vedere că lipsa

unei condiții de încheiere valabilă a contractului atrage inexistența (sau nulitatea) acestuia, în vreme ce neîndeplinirea unei prezumtive obligații contractuale ar putea deschide celeilalte părți calea unei acțiuni în rezoluțiune.

În ce privește prezumția de gratuitate a împrumutului de consumație, consacrată de vechiul Cod civil de la 1864, aceasta a fost înlocuită în noua reglementare – în cazul împrumuturilor având ca obiect sume de bani – cu o prezumție relativă de onerozitate, începând cu data intrării în vigoare a noului Cod civil; noua regulă vine în acord cu realitatea economică și socială contemporană, majoritatea legislațiilor recunoscând astfel că utilizarea împrumutului cu dobândă pe scară largă a devenit nu doar acceptabilă, ci și necesară.

În cuprinsul lucrării am evocat și o serie de probleme cu aplicabilitate practică sporită, generate de acordarea ori luarea de împrumuturi bănești de către soți, împreună sau separat; în acest ultim caz, am concluzionat că obligația de restituire a împrumutului va fi obligație proprie a soțului care l-a contractat, sau comună a ambilor soți, în funcție de aplicarea corectă a art. 351 lit. c NCC (corespondentul art. 32 lit. c din fostul Cod al familiei) : *„Soții răspund cu bunurile comune pentru [...] a) obligațiile asumate de oricare dintre soți pentru acoperirea cheltuielilor obișnuite ale căsniciei”*. În cazul în care ambii soți participă la încheierea contractului, obligația de restituire ce le revine este indiscutabil comună, potrivit dispoziției art. 351 lit. b NCC.

Pe de altă parte, am analizat părerile emise în doctrină în legătură cu faptul că împrumuturile acordate de unul din soți fără participarea celuilalt – și care au ca obiect bunuri comune ale soților, inclusiv sume de bani – sunt valabile, intrând în sfera de operare a mandatului tacit reciproc dintre soți ; am arătat că aceste opinii au fost confirmate de practica judiciară, unde s-a reținut că este admisibilă și acțiunea în restituirea sumei acordate împrumut de către un singur soț, fără a fi necesar consimțământul expres (sau participarea procesuală activă) a soțului ce nu a participat la încheierea contractului.

Am alocat o întreagă subsecțiune analizei comparative dintre împrumutul de bani și depozitul neregulat de sume de bani, considerând oportună prezentarea unor criterii cât mai clare de delimitare între acestea – date fiind confuziile posibile (și chiar des întâlnite în practică) pe care le generează stipularea unei dobânzi în asemenea cazuri. Față de insuficiența reglementării actuale, de lege ferenda am propus modificarea art. 2105 NCC, în următoarea formulare: *„(1) Contractul prin care sunt remise fonduri bănești sau alte bunuri fungibile și consumptibile prin natura lor, care devin*

proprietatea celui care le primește și nu trebuie să fie restituite în individualitatea lor, putând fi utilizate potrivit destinației lor economice, va fi calificat drept împrumut de consumație de fiecare dată când părțile au contractat în principal în interesul celui ce le primește. Existența acestei intenții se prezumă atunci când părțile au convenit că restituirea nu se poate cere anterior expirării termenului pentru care bunurile au fost primite. (2) În toate celelalte situații, contractul va fi calificat drept depozit neregulat și i se vor aplica regulile din prezenta secțiune”.

Criteriul primar propus pentru stabilirea naturii juridice a contractului analizat, desprins din definiția de mai sus, se raportează la *causa remota* avută în vedere de dispunătorul bunurilor: dacă scopul contractului a fost acela de prestare a unui serviciu dezinteresat (sau chiar remunerat) în beneficiul primitorului, în sensul ca acesta din urmă să se bucure de dispoziția asupra bunurilor primite, în interes propriu, până la restituire, atunci contractul va fi un împrumut de consumație; dacă însă scopul principal a fost acela de prestare a unui serviciu de pază și conservare, de către primitor în folosul dispunătorului (iar dreptul de folosință al primitorului, deși există, are doar caracter accesoriu), atunci ne vom afla în prezența unui depozit neregulat.

Un al doilea criteriu suplimentar de delimitare (derivat din primul) constă în aceea că împrumutul de consumație, fiind încheiat în interes exclusiv (sau măcar comun) al împrumutatului, presupune obligația acestuia de restituire la o scadență oarecare – determinată sau cel puțin determinabilă. În schimb, de vreme ce depozitul se încheie în interesul (exclusiv sau comun) al deponentului, depozitarul va fi obligat la restituire la simpla solicitare a deponentului, chiar și înaintea unui termen eventual convenit. Existența unor clauze în acest sens în contract poate duce la conturarea unor prezumții (simple, este adevărat) cu privire la natura juridică a contractului avută în vedere de părți.

Am încercat să argumentăm, în ultima secțiune a primei părți a lucrării, că este doar aparentă incompatibilitatea dintre principiul nominalismului monetar – regulă de bază în materia executării obligației debitorului într-un contract de împrumut de bani – și teoria impreviziunii, cu atât mai mult cu cât noul Cod civil român i-a consacrat acesteia din urmă, în premieră, o reglementare expresă. În acest sens, am identificat argumente plauzibile pentru a demonstra că teoria impreviziunii poate fi aplicată cu succes și în materia împrumuturilor bănești cu termen ferm de restituire (prin ipoteză, un termen mai îndelungat), indiferent dacă sunt sau nu purtătoare de dobândă, lipsite de clauză contractuală de impreviziune (de adaptare a contractului), și în care devalorizarea

drastică a monedei intervine înainte de scadență : teoretic, în asemenea cazuri creditorul împrumutător este îndreptățit să solicite revizuirea pe cale judiciară a sumei pe care ar urma să o primească la scadență de la debitorul împrumutat.

Fără a justifica intervenția brutală și neavenită a instanțelor în forța obligatorie a contractelor, credem că argumentele favorabile impreviziunii prezentate în acest studiu se grupează în jurul ideilor de echitate contractuală, de solidaritate între părți, de executare cu bună-credință a convențiilor și de apărare a utilității sociale a acestora – urmând ca numai timpul să decidă dacă și magistrații vor recepta sau nu această viziune modernă asupra efectelor convențiilor între părți.

II. În cea de-a doua parte a lucrării ne-am propus să articulăm o teorie generală a dobânzii (secțiunea 1), pentru ca, operând cu noțiunile definite astfel în prealabil, să prezentăm toate condițiile de fond și de formă pentru nașterea, realizarea și stingerea creanței de dobândă – pe scurt, să conturăm regimul juridic al dobânzii remuneratorii (secțiunea 2) și al celei penalizatoare (secțiunea 3) – în contractul de împrumut de bani. Din analiza tuturor acestor condiții am desprins concluzia că, deși la origine ea este o realitate economică izvorâtă din nevoile obiective impuse de circulația masei monetare, dobânda are multiple și profunde implicații în plan juridic

Pentru început, am criticat lipsa unei definiții legale a dobânzii în general – propunând în acest sens următoarea formulare: "*Dobânda reprezintă suma de bani, stabilită prin aplicarea unui procent la valoarea capitalului, la plata căreia debitorul se obligă ca echivalent al folosinței capitalului, sau la care este îndatorat pentru neîndeplinirea la scadență a unei obligații bănești.*". Apoi am evidențiat în detaliu funcțiile juridice și economice pe care le îndeplinește dobânda, insistând pe cele două funcții juridice de bază (cea de remunerare pentru acordarea dreptului de folosință asupra unei sume de bani, respectiv cea de reparare a prejudiciului produs prin întârzierea în executarea unei obligații ce are ca obiect plata unei sume de bani).

Am propus și o taxonomie a dobânzilor – oferind argumente în sensul că dreptul român nu cunoaște alte categorii în afara dobânzilor remuneratorii, penalizatoare și restitutorii (criticând în același timp autorii care au preluat din doctrina străină, fără nicio adaptare, categorii precum cea a dobânzilor cominatorii sau a dobânzilor compensatorii).

Am evidențiat actele normative ce reprezintă sediul materiei analizate, arătând că dreptul comun al dobânzilor îl reprezintă prevederile Codului civil referitoare la

dobânda penalizatoare (daunele-interese moratorii pentru întârzierea în executarea obligațiilor bănești) și cele referitoare la contractul de împrumut cu dobândă, dar în egală măsură și prevederile Ordonanței Guvernului nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești.

Am făcut și o amplă trecere în revistă a modului în care societatea, filosofii și religia au privit dobânda de-a lungul timpului (începând cu dreptul roman și continuând cu epoca medievală) – având convingerea că o asemenea incursiune istorică ne poate ajuta să înțelegem mai bine anatomia și modul actual de funcționare a dobânzilor, ce poartă încă, surprinzător, urmele multelor secole în care legitimitatea lor a fost aprig dezbătută - fie cu desăvârșire negată, fie strict controlată.

Astfel, după ce inițial dreptul roman a admis și a reglementat în detaliu dobânzile, în evul mediu teologii cu preocupări juridice au fundamentat o poziție radical diferită : întreaga literatură patristică a creștinilor din Imperiul Roman târziu a condamnat constant împrumutul cu dobândă, declarând dobânda un rău absolut, egal cu crima întrucât "consumă viața debitorului" . Această ostilitate față de dobândă în general a fost preluată apoi în dreptul canonic și transformată în norme juridice : spre mijlocul Evului Mediu exista deja un consens generalizat că această activitate este ilegală și condamnată. De-abia târziu, începând din secolul XVII, opiniile teologilor s-au nuanțat în sensul că legalitatea împrumutului cu dobândă e determinată de intenția părților implicate; la acel moment, legislația civilă și practica comercială îmbrățișaseră deja ideea că împrumutul făcut cu bune intenții este licit, iar majoritatea statelor europene reglementaseră deja o formă sau alta de împrumut cu dobândă - pe baza dispozițiilor preluate din dreptul civil roman. Și în istoria dreptului românesc întâlnim reglementări exprese ale dobânzii – atât în vechiul drept nescris (obiceiul pământului), cât și mai târziu în primele legiuiri scrise, și ulterior în codurile fanariote.

În fine, ultimele două secțiuni ale proiectului nostru sunt dedicate analizei amănunțite a reglementărilor aplicabile dobânzii în contractul de împrumut de bani. Am argumentat, pentru început, de ce este necesară intervenția statului în acest domeniu sensibil, unde este bine ca libertatea părților în stabilirea pe cale convențională a dobânzii să nu fie nelimitată. În scopul unei protecții adecvate a debitorului, legiuitorul a supus orice dobândă convențională unor multiple exigențe: unele privesc forma pe care o poate îmbrăca respectiva convenție, iar altele sunt relative la cuantumul (rata) dobânzii și la modalitățile de determinare a acestuia; pentru aceasta au fost instituite o serie întregă de restricții normative menite să îi ferească pe împrumutați de efectele negative

ale unor dobânzi abuzive : plafonarea valorică a ratei (cuanțumului) dobânzii remuneratorii și sancționarea drastică a depășirii acestui cuantum, incriminarea și pedepsirea activității de cămătărie, norme pentru protecția consumatorilor în contractele de credit încheiate cu băncile și instituțiile financiare nebankare etc.

Am prezentat modalitățile uzuale de eludare, în practică, a restricțiilor amintite mai sus (îndeosebi a plafonului maxim admis pentru dobânda convențională), prezentând totodată soluții posibile pentru depistarea și zădărnicierea efectelor unor asemenea tehnici de eludare a legii ; tot în acest context, am analizat critic elementele constitutive ale infracțiunii de cămătărie, incriminată de Legea nr. 216/2011 privind interzicerea activității de cămătărie. Cu această ocazie am remarcat că, în actuala formulare incompletă, reglementarea este cvasi-inaplicabilă și necesită o amendare consistentă.

Am salutat elementele de modernitate aduse de noul Cod civil intrat în vigoare în 2011 (în special în ce privește dobânda penalizatoare, căreia i s-au creat pârghii pentru a deveni mai eficientă), precum și de Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești – dar am semnalat și o serie de lipsuri, inadvertențe sau formulări defectuoase din cuprinsul acestora, făcând propuneri *de lege ferenda* acolo unde am considerat că se poate face un pas înainte spre o mai bună protecție a drepturilor creditorilor, dar și ale debitorilor – îndeosebi când cei din urmă sunt simpli particulari ce contractează cu un profesionist ce exploatează o întreprindere cu scop lucrativ. Referitor la aceștia din urmă, am opinat că ar fi salutară inserarea în Ordonanță a unei diferențieri care să îi protejeze în mod corespunzător, cu următoarea formulare: "*În raporturile juridice care nu sunt încheiate, ca debitor al obligației de plată, de un profesionist ce exploatează o întreprindere cu scop lucrativ, dobânda convențională nu poate depăși dobânda legală cu mai mult de 50% pe an*" (în locul actualului art. 5 alin. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 13/2011). O asemenea dispoziție ar fi în egală măsură acoperitoare pentru dobânda remuneratorie, cât și pentru cea penalizatoare.

O atenție deosebită am acordat studiului dobânzii legale, încercând să-i subliniem importanța într-o economie de piață în care, până foarte recent, cuantumul dobânzii legale marca în mod absolut limita obișnuită de acordare pe cale judiciară a despăgubirilor pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare, și implicit pentru întârzierea restituirii împrumuturilor bănești. În acest context, am argumentat sinonimia perfectă dintre dobânzile penalizatoare și daunele-interese moratorii reglementate de art.

1535 NCC ca element al răspunderii civile contractuale – făcând și o scurtă recapitulare a elementelor definitorii ale acestui tip de răspundere civilă.

Cu această ocazie am criticat reglementarea rigidă și restrictivă a vechiului Cod civil, ce plafona cuantumul despăgubirilor care puteau fi acordate în asemenea cazuri, considerând-o nejustificată față de realitatea economică și socială contemporană – mai ales în cazul profesioniștilor comercianți, pentru care regula mobilității capitalurilor impune executarea întocmai și la termen a obligațiilor pecuniare, în caz contrar fiind necesară o despăgubire integrală care să acopere atât prejudiciul efectiv suferit, cât și profitul nerealizat, căci *plus valet pecunia mercatoris quam pecunia non mercatoris*. Am semnalat și unele soluții jurisprudențiale de pionierat din perioada 1990-2011, care au dat eficiență acestui principiu, deși practica judiciară a epocii a fost departe de a fi unitară.

În acest context, o împrejurare care (în final) s-a dovedit salutară pentru autor a fost abrogarea, în plin proces de finisare a acestei lucrări în a doua jumătate a anului 2011, a Codului civil de la 1864 și a fostei Ordonanțe a Guvernului nr. 9/2000 privind nivelul dobânzii legale. Desigur că a fost necesară rescrierea unor ample secțiuni ale tezei, însă noile reglementări au constituit prilej de analiză comparativă; în urma acesteia, am apreciat ca binevenite schimbările aduse de noul Cod civil și de Ordonanța Guvernului nr. 13/2011, care nu au adăugat doar un spor general de rigoare și siguranță în circuitul juridic civil, dar au introdus și instrumente mai eficiente în sprijinul împrumutătorului păgubit de neprimirea la termen a sumei de bani convenite (curgerea de drept a dobânzii penalizatoare începând cu data scadenței, posibilitatea obținerii de daune moratorii în completare peste dobânda penalizatoare legală, caracterul executoriu al contractului de împrumut încheiat în formă autentică sau cu dată certă, stabilirea pe cale de ordonanță președințială a termenului de restituire atunci când el nu a fost convenit de părți, reglementarea unei dobânzi legale penalizatoare mai aspră decât dobânda legală remuneratorie etc.)

Totuși, am fost nevoiți să constatăm că și în sistemul actual de determinare a ratei dobânzii penalizatoare legale, calculată ca o marjă fixă peste dobânda de referință a Băncii Naționale a României, sancțiunea rămâne insuficientă și ineficientă, cel puțin prin raportare la nivelul inflației reale din ultimii ani – situație cu implicații negative atât pentru simplii particulari, cât și pentru economie în ansamblu: în acest mod nu numai că nu este stimulat creditul și mobilizarea capitalurilor, dar, mai grav, împrumutații sunt încurajați implicit să întârzie în executarea obligațiilor lor bănești.

De aceea, am propus o serie de remedii *de lege ferenda*, considerând că progresul adus de reglementarea actuală este în continuare apt de a fi îmbunătățit, astfel încât să asigure nevoia de echilibru între o dobândă cu adevărat remuneratorie sau reparatorie pentru împrumutător, care în același timp nu fie totuși împovărătoare sau chiar ruinătoare pentru debitorul său. În acest sens,

Nu în ultimul rând, am prezentat o serie de aspecte tehnice care țin de "poliția" dobânzilor, așa cum se exprimă autorii din doctrina franceză : am analizat termenul de la care începe să curgă și cel la care încetează să mai curgă dobânda, modalitatea de calculare a acesteia, data la care trebuie plătită dobânda și modalitatea de dovedire a plății, plata anticipată a dobânzii și condițiile restrictive în care este permis anatocismul, prescripția dreptului creditorului de a solicita dobânzi.

La elaborarea acestei lucrări au fost avute în vedere actele normative, lucrările științifice și practica judiciară publicate până la data de 30.11.2013.